

Ghid de Bune Practici privind Organizarea și Desfășurarea Concursurilor pentru Suplinirea Funcțiilor de Demnitate Publică

**APEL PUBLIC în legătură cu
prevederile periculoase din
proiectul de lege nr. 263
privind modificarea**

legislației electorale și organizarea consultărilor publice

Chișinău, 13 iulie 2020

*Organizațiile semnatare, membre ale Coaliției civice pentru
Alegeri Libere și Corecte (CALC),*

Fac apel

Către Parlamentul Republicii Moldova:

- *Să organizeze consultările publice pe marginea proiectului de lege nr. 263 cu privire la modificarea legislației electorale într-un mod transparent și cu participarea tuturor părților interesate.*
- *Să retragă din proiectul de lege prevederile periculoase pentru organizarea și desfășurarea unui proces electoral liber și corect, activitatea observatorilor electorali și pentru reflectarea echidistantă și corectă a campaniei electorale de către mass-media.*

APEL PUBLIC

În legătură cu prevederile periculoase din proiectul de lege nr. 263 privind modificarea legislației electorale și organizarea consultărilor publice

coaliția civică pentru alegeri libere și corecte

Chișinău, 13 iulie 2020

La 9 iulie 2020, Parlamentul a aprobat în primă lectură [proiectul de lege nr. 263](#) cu privire la modificarea legislației electorale și conexe înregistrat de un grup de deputați la 19 iunie 2020. La 25 iunie 2020, adică peste 6 zile de la înregistrare, Comisia juridică numiri și imunități a Parlamentului (Comisia juridică) a aprobat [raportul](#) prin care a propus proiectul spre aprobare pentru lectura 1, menționând că proiectul a fost elaborat de către Comisia Electorală Centrală (CEC) cu participarea mai multor

organizații ale societății civile, printre care și CALC. Înainte de aprobare, Comisia juridică nu a consultat public proiectul de lege în corespundere cu prevederile legislației privind transparența decizională și ale Regulamentului Parlamentului. Cu o zi înainte, la 24 iunie 2020, CALC a lansat un [apel public](#) prin care a chemat CEC și Parlamentul Republicii Moldova să asigure un proces transparent și incluziv în examinarea și adoptarea proiectului de lege privind modificarea legislației electorale și pregătirea de organizarea alegerilor în condiții de pandemie, care a fost ignorat de autorități.

În acest context **menționăm** că organizarea consultărilor publice a proiectelor legislative reprezintă o obligație a comisiilor permanente parlamentare și nu este nicidecum condiționată de desfășurarea procesului consultativ de alte instituții publice. Totodată, ținem să **precizăm** faptul că, aprobarea de către CEC a proiectului de lege a fost precedată

de 2 ședințe cu reprezentanții CALC, la care au fost prezentate opiniile membrilor Coaliției cu privire la amendamentele necesare la legislația electorală. Aceste ședințe nu pot fi considerate consultări sau dezbateri publice, acestea fiind organizate la solicitarea CALC și membrii CALC doar au prezentat opiniile lor, fără discuții cu toate părțile interesate privind proiectul de lege. La 2 iunie 2020, CEC a aprobat într-un mod pripit proiectul de lege pentru modificarea legislației electorale și a celei conexe, prin [Hotărârea nr. 3949](#), fără a pune în discuție o parte a [propunerilor înaintate de membrii CALC](#). Ultimele, potrivit președintelui CEC, urmau a fi transmise Parlamentului și Guvernului împreună cu proiectul de lege votat, dar și publicate pe pagina web a CEC. Astfel, mai multe dintre propunerile cheie formulate de către organizațiile membre ale CALC nu s-au regăsit în proiectul de lege respectiv.

În cazul respectiv, prin preluarea parțială a recomandărilor CALC; este **imposibilă soluționarea reală** a problemelor identificate de către membrii Coaliției, în special cu privire la prevederile ce țin de: introducerea principiilor sistemului electoral; regulile ce țin de agitația electorală; noțiunile privind incluziunea, dizabilitatea, resursele administrative, accesibilitatea; publicarea și asigurarea transparenței în procesul de elaborare/adoptare a hotărârilor CEC; deschiderea secțiilor de votare în străinătate; mecanismul complet de examinare a contestațiilor; claritate în formele răspunderii juridice; prevederile din Codul Contravențional și Penal cu privire la răspunderea pentru abaterile electorale; propunerile pentru restricțiile din art. 13 (candidarea Președintelui Republicii Moldova); prevederile legii privind partidele politice etc.

Totodată, **atenționăm** că proiectul de lege nr. 263 conține mai multe prevederi controversate și chiar periculoase cu riscul de a vicia alegerile, care vizează mai multe aspecte ale procesului electoral. Cele mai problematice dintre acestea

vizează domeniul reflectării campaniei electorale de către mass-media, activitatea observatorilor, organizarea procesului electoral și în special asigurarea dreptului la vot al alegătorilor în condițiile epidemiologice actuale.

Mai jos sunt prezentate principalele constatări și recomandări ale CALC privind modificarea legislației electorale și conexe.

În domeniul organizării procesului electoral

- Printr-o prevedere expresă în Codul Electoral, CEC să fie obligat să elaboreze un regulament clar și previzibil care să stabilească modul și condițiile deschiderii secțiilor de votare peste hotarele țării;
- Păstrarea perioadei de exercitare a dreptului de vot (art. 58 alin. (7) din Codul Electoral) și prelungirea perioadei de activitate a biroului cu maxim 3 sau 4 ore, reieșind din situația reală din secție.
- Este imperios necesară reformarea modului de constituire și activitate a Comisiei Electorale Centrale, prin instituirea statutului de membru permanent pentru toți membrii CEC și sporirea intendenței instituționale. Reforma urmează a fi efectuată neîntârziat și pusă în aplicare peste un an, în vara anului 2021 când expiră mandatul actualei componente a CEC.

Asigurarea dreptului de vot al alegătorului

- Este necesară revizuirea reducerii timpului votării cu 2 ore (art. 55 din Codul Electoral). În condițiile pandemice actuale, este recomandată extinderea timpului de votare pentru a evita aglomerarea persoanelor în birourile electorale și a reduce răspândirea infecției Covid-19.
- Reducerea timpului de activitate a secțiilor de votare pe parcursul unei zile trebuie să fie condiționată exclusiv de extinderea perioadei de votare pe parcursul a două zile pentru toți alegătorii.

În domeniul reflectării campaniei în mijloacele de informare în masă

- Au fost ignorate majoritatea propunerilor CALC și ale ONG-urilor de media de a institui reguli clare și corecte de reflectare a alegerilor de către mass-media,
- Au fost neglijate propunerile de eliminare a prevederilor ambigui din articolele 69 și 70 ale Codului Electoral, care au pus în mare dificultate furnizorii de servicii media la ultimele scrutine electorale. Obligațiunea de a difuza dezbateri electorale "în regim de transmisiune directă numai în orele de audiență maximă – între orele 19:00 și 22:00 în zilele lucrătoare și între 17:00 și 22:00 în zilele de odihnă", din motive obiective, nu poate fi onorată de furnizorii de servicii media.
- Proiectul propune completarea art. 84 din Codul serviciilor media audiovizuale cu două alin. noi (101 și 102), care acordă Consiliului Audiovizualului competențe ce pot fi aplicate în mod abuziv prin sancționarea discreționară a furnizorilor de servicii media, inclusiv prin suspendarea licenței de emisie. Acceptarea de către Parlamentul Republicii Moldova a acestor amendamente va avea efecte distrugătoare pentru libertatea mass-mediei din țară și, în consecință, pentru informarea adecvată a electoratului.

În domeniul observării procesului electoral

Proiectul conține prevederi care vor atenta și diminua din drepturile observatorilor, dar și a organizațiilor neguvernamentale, și anume:

- Birocratizarea accesului deplin la listele electorale și cele de subscripție, or procedura de acreditare a observatorilor deja înseamnă un efort și angajament legal;
- Încercarea de modificare a prevederilor actuale care

permit acreditarea și activitatea observatorilor înainte de începerea perioadei electorale , dar și după finalizarea acesteia.

Totodată, se impun mai multe modificări ale prevederilor existente din proiectul de lege și anume:

- Includerea prevederilor privind acreditarea observatorilor din partea partidelor politice la etapa colectării semnăturilor de subscripție, or în prezent, acest drept îl dețin doar concurenții electorali, care sunt excluși din monitorizarea acestei etape importante a procesului electoral;
- Stabilirea exactă și clară a condițiilor pentru anularea acreditării unui observator, precum și a modului de contestare a acestei decizii;
- Clarificarea prevederii privind interdicția de a face agitație electorală pentru organizațiile necomerciale, sindicale și de binefacere (art. 52 alin. (3) din Codul contravențional). În versiunea propusă, prevederea este ambiguă și poate fi aplicată abuziv prin interzicerea monitorizării alegerilor, exprimarea publică privind anumite nereguli depistate pe parcursul campaniei electorale, etc.
- Uniformizarea prevederilor propuse pentru sancționarea tuturor actorilor din sfera neguvernamentală, ori la moment spre exemplu organizațiile necomerciale pot fi sancționate pentru implicarea sub orice formă în campania electorală, iar cultele religioase doar pentru agitație electorală.
- Să fie instituită transparența datelor (nume, prenume donator; anul nașterii; locul de muncă; ocupația; sursa de finanțare) din rapoartele financiare ale concurenților electorali;

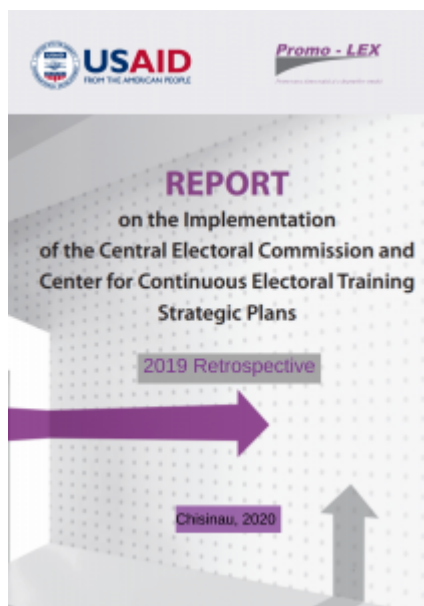
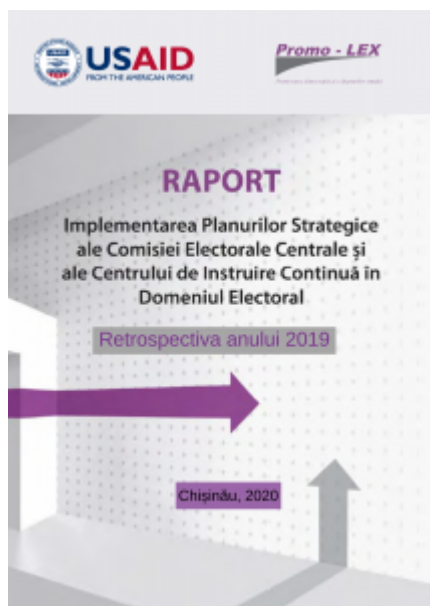

Corecte poate fi accesat aici:

Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (www.alegeliber.md) este o entitate permanentă, benevolă, constituită din 35 organizații obștești din Republica Moldova cu scopul de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și desfășurarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului European și a instituțiilor specializate afiliate acestuia.

**Raport | Implementarea
Planurilor Strategice ale
Comisiei Electorale Centrale**

și ale Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral. Retrospectiva anului 2019

Apel către CEC și Parlament pentru asigurarea transparenței procesului de modificare a codului electorale

coaliția civică pentru alegeri libere și corecte

24.06.2020

APEL PUBLIC

**privind asigurarea unui proces transparent și incluziv în
examinarea și adoptarea proiectului de lege privind
modificarea legislației electorale și pregătirea de
organizarea alegerilor în condiții de pandemie**

Chișinău, 24 iunie 2020

*Organizațiile semnatare, membre ale Coaliției civice pentru
Alegeri Libere și Corecte,*

Fac apel

Către Comisia Electorală Centrală:

- *Să asigure o transparență decizională reală și să dea dovadă de consecvență în publicarea tabelului divergențelor la proiectul de lege privind modificarea legislației electorale și a acelei conexe, precum și a propunerilor înaintate de organizațiile societății civile*

- *Să inițieze în regim de urgență procesul de identificare a măsurilor necesare pentru asigurarea bunei desfășurări a alegerilor prezidențiale în țară și peste hotare în circumstanțele impuse de pandemia COVID-19*

Către Parlamentul Republicii Moldova:

- *Să inițieze în regim de urgență procesul de revizuire a legislației electorale și a celei conexe care reglementează organizarea și desfășurarea alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020 în corespundere cu adresele Curții Constituționale, recomandările misiunilor naționale și internaționale de observare*
- *Să asigure un proces transparent și incluziv de examinare a proiectului de lege privind modificarea legislației electorale și a celei conexe, cu participarea tuturor părților interesate.*

Pe data de 11 mai 2020, Comisia Electorală Centrală (CEC) [a făcut public](#) un document cu propunerile de modificare a legislației electorale și a celei conexe, realizat de către un expert național și completat cu propunerile membrilor CEC. Propunerile formulate urmau să înlăture lacunele și deficiențele legislative identificate de CEC și alte autorități publice, să soluționeze adresele Curții Constituționale formulate în urma alegerilor prezidențiale din 30 octombrie (13 noiembrie) 2016 și să răspundă la recomandările formulate de misiunile naționale și internaționale de observare a alegerilor. Deși a fost publicat pe pagina web a CEC, documentul nu a fost supus oficial procesului de consultări publice, nefiind indicată persoana responsabilă de colectarea propunerilor și data limita pentru recepționarea acestora.

Pe parcursul lunii mai 2020, la solicitarea Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC), CEC a organizat două ședințe cu membrii CALC, la care au fost prezentate propunerile de modificare a legislației electorale elaborate de organizațiile

societății civile, precum și opiniile acestora față de documentul publicat de CEC. În urma discuțiilor, pe 20 și 21 mai 2020, organizațiile membre CALC au expediat în atenția CEC opiniile lor. Anterior, pe 7 aprilie 2020, Asociația Presei Independente a transmis CEC un set de propuneri privind amendarea Codului Electoral la capitolul reflectării alegerilor în mass media.

La 2 iunie 2020, Comisia Electorală Centrală [a aprobat prin Hotărârea nr. 3949](#) proiectul de lege pentru modificarea legislației electorale și a celei conexe. Documentul a fost aprobat într-un mod pripit, fără o prezentare a principalelor modificări-cheie la legislația electorală vizate de respectivul proiect de lege și fără a pune în discuție propunerile înaintate de organizațiile societății civile. Ultimele, potrivit președintelui CEC, urmau a fi transmise Parlamentului și Guvernului împreună cu proiectul de lege votat, dar și publicate pe pagina web a CEC. La momentul publicării acestui apel, tabelul de divergențe la proiectul de lege, precum și opiniile societății civile continuă să lipsească de pe pagina web a CEC.

La 3 iunie 2020, CEC a transmis Guvernului și Parlamentului spre examinare setul de propuneri pentru modificarea unor acte legislative, aprobat prin Hotărârea CEC nr.3949 din 2 iunie 2020. Proiectul nu a fost publicat pe nici-una din paginile web ale acestor instituții.

Atragem atenția că în urma alegerilor prezidențiale din 30 octombrie (13 noiembrie) 2016, Curtea Constituțională a formulat [șase adrese](#) Parlamentului Republicii Moldova. Parlamentul, contrar prevederilor legislației, până la momentul lansării prezentului Apel, nu a soluționat în niciun fel trei adrese, iar celelalte trei adrese au fost soluționate doar parțial. Potrivit art. 281 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, se stabilește un termen de cel mult 3 luni pentru examinarea observațiilor (constatărilor) Curții și informarea acesteia despre rezultatele examinării.

Amintim că alegerile prezidențiale au fost stabilite pentru data de 1 noiembrie 2020. Parlamentul are la dispoziție mai puțin de 2 luni să rezolve adresele Curții Constituționale și să perfecționeze legislația electorală pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor prezidențiale din acest an. În același timp, luând în calcul situația epidemiologică actuală din țară și din statele în care locuiesc cetățenii Republicii Moldova aflați peste hotare, considerăm necesară inițierea neîntârziată de către CEC a procesului de revizuire a procedurilor electorale necesare pentru asigurarea condițiilor sigure de activitate a funcționarilor electorali și de exercitare a votului de către cetățenii aflați atât în țară, cât și peste hotare.

Apelul Coaliției civice pentru Alegeri Libere și Corecte poate

fi accesat aici:

**RAPORTUL nr. 3 |
Monitorizarea civică a
reformei Poliției în**

Republica Moldova

**APEL PUBLIC privind
necesitatea examinării de**

către Parlamentul Republicii Moldova a oportunității de modificare a mecanismului de constituire a Comisiei Electorale Centrale și a statutului membrilor săi

Asociația Promo-LEX a lansat astăzi, 15 iunie 2020, un Apel privind necesitatea examinării de către Parlamentul Republicii Moldova a oportunității de modificare a legislației electorale privind constituirea, mandatul și componența Comisiei Electorale Centrale.

Prin intermediul Apelului, Promo-LEX reiterează opinia că actuala modalitate de constituire a CEC poate genera în societate suspiciuni privind influențarea politică a activității acesteia și nu corespunde în totalitate standardelor internaționale în domeniu.

Amintim că, pe parcursul ultimilor ani, Asociația a promovat ideea privind necesitatea operării de modificări la Codul electoral pe subiectul constituirii, mandatului și componenței CEC. Astfel, la data de 11 iulie 2019, Promo-LEX a prezentat prin intermediul unui alt [Apel public](#) un proiect de lege *ferenda* prin intermediul căruia a propus ca toți membrii CEC să activeze permanent, precum și a fost sugerată reducerea numărului de membri CEC de la 9 la 7.

De asemenea, pentru a elimina monopolul partidelor parlamentare în procesul de desemnare a membrilor CEC, precum și pentru a garanta reprezentativitatea tuturor puterilor statului în componența CEC, s-a propus ca membrii să fie desemnați de: Președinție, Parlament, Guvern și Consiliul

Superior al Magistraturii. Promo-LEX subliniază că, extinderea listei subiecților cu drept de desemnare a membrilor Comisiei este în concordanță cu recomandarea imperativă expusă de Comisia de la Veneția în Codul Bunelor Practici în Materie Electorală, prin care se subliniază necesitatea includerii unor judecători în componența CEC.

În aceeași ordine de idei, reamintim că, la 13 februarie 2020 Asociația Promo-LEX a publicat suplimentar o [Opinie privind fundamentarea economico-financiară a proiectului de lege ferenda care prevede asigurarea caracterului permanent al mandatului de membru/ă a CEC](#), prin care demonstrează că implementarea proiectului de lege ferenda nu va necesita suportarea din bugetul public a unor cheltuieli de personal diferite substanțial de situația actuală.

Subliniem că anume acum, cu un an până la expirarea mandatului componenței actuale a CEC, este momentul oportun de a iniția și eventual finisa o procedură legislativă la această temă. Acest fapt este îndeosebi de important în contextul Hotărârii Curții Constituționale nr. 11 din 7 mai 2020.

Pornind de la cele expuse în Apel, Asociația Promo-LEX solicită Parlamentului Republicii Moldova să examineze oportunitatea inițierii procedurii legislative pe subiectul constituirii, mandatului și componenței CEC.

Apelul integral, în limba română, poate fi accesat [aici](#).

APEL PUBLIC

privind necesitatea examinării de către
Parlamentul Republicii Moldova a
oportunității modificării mecanismului
de constituire a Comisiei Electorale
Centrale și a statutului membrilor săi

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Pentru mai multe informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX

GSM: 069 26 96 84;

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

**OPINIE SCRISĂ a Asociației
Promo-LEX asupra Sesizării
83b, înregistrată de Curtea
Constituțională la 27 mai
2020**

OPINIA ASOCIAȚIEI PROMO-LEX

**asupra Sesizării 83b, înregistrată de
Curtea Constituțională la 27 mai 2020**

privind desfășurarea în același timp (în aceeași zi) a alegerilor parlamentare anticipate și alegerilor prezidențiale anticipate.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Raport | Finanțarea
partidelor | politice în

Republica Moldova.

Retrospectiva anului 2019

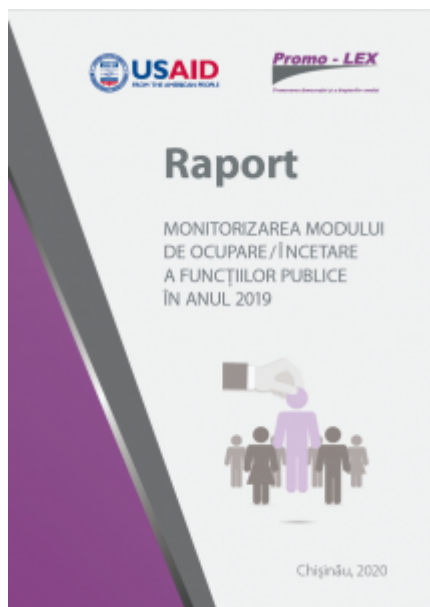

Raport

Monitorizarea

modulii de ocupare/încetare a funcțiilor publice în anul 2019

Raport | Monitorizarea modului de realizare a controlului parlamentar în anul 2019

Raportul

MONITORIZAREA
MODULUI DE REALIZARE
A CONTROLULUI PARLAMENTAR
ÎN ANUL 2019

Chisinau, 2020

Доклад

МОНИТОРИНГ
ПАРЛАМЕНТСКОГО КОНТРОЛЯ
В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА
В 2019 ГОДУ

Кишинев, 2020

Report

MONITORING
OF PARLIAMENTARY CONTROL
IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA
IN 2019

Chisinau, 2020